

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 16.Gf.40.109/2023/5-II.

A felperesek: Felperes1 (cím3) I. rendű és Felperes2 (Cím5.) II. rendű

A felperesek képviselője: Czingula Ügyvédi Iroda (cím12, ügyintéző: dr. Czingula Katalin ügyvéd)

Az alperes: alperes1 (cím1)

Az alperes beavatkozója: beavatkozó neve (cím4)

Az alperes és beavatkozójának képviselője: Dr. Szabó István Tamás Ügyvédi Iroda (cím16, ügyintéző: dr. Szabó István Tamás ügyvéd)

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság: Budapest Környéki Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 17.P.20.563/2019/48.

A fellebbezést benyújtó fél: felperesek

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 (tizenöt) napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 114.300 (száztizennégyezer- háromszáz) forint, és az alperesi beavatkozónak 44.450 (negyvennégyezer-négyszázötven) forint másodfokú és felülvizsgálati perköltséget.

A le nem rótt 936.210 (kilencszázharminchatezer-kétszázötven) forint fellebbezési, és 1.170.300 (egymillió-százhetvenezer-háromszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperessel 2008. május 15-én 2263657 számon megkötött deviza alapú kölcsönszerződésük érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérték annak megállapításával, hogy tartozásuk 2.515.367 forint, másodlagosan pedig 6.467.585 forint. Az érvénytelenség okaként arra hivatkoztak, hogy az alperes nem adott az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) döntéseiben meghatározott követelményeknek megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról, az annak viselésére vonatkozó feltételek ezért a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (1) és (4) bekezdése alapján tisztességtelenek. Másodlagosan a kölcsön és a törlesztőrészek összegét, az ügyleti kamat és a THM mértékét meghatározó feltételek tisztességtelenségére hivatkozva állították a szerződés érvénytelenségét. Álláspontjuk szerint a szerződés I.1., II.1., III.2., III.6. és IV.3. pontjai az átláthatóság hiánya miatt érvénytelenek. Harmadlagosan a folyósítási jutalékra vonatkozó feltételek tisztességtelenségét állították kifejtve, hogy azért semmilyen ellenszolgáltatást nem kaptak. Kérték az ezen a jogcímen felszámított 138.717 forint és kamatai visszafizetésére kötelezni az alperest. Kérték továbbá a szerződés egyéb feltételei (I.4., VIII.11., II.3., VI.2., VIII.12., VIII.13., VIII.14. pontok egyes kikötései) érvénytelenségének megállapítását azok tisztességtelensége folytán.

[2] Az alperes a kereset elutasítását kérte, álláspontja szerint egyik érvénytelenségi ok sem áll fenn. Kifejtette, hogy az árfolyamkockázatról megfelelő tájékoztatást adott, a kölcsön feltételei átláthatóan és kiszámíthatóan kerültek meghatározásra, a folyósítási jutalék pedig az alperes által ténylegesen nyújtott és a szerződésben megjelölt szolgáltatások ellenértéke.

[3] Az elsőfokú bíróság kijavított ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 138.717 forintot és ezen összeg után 2008. május 28-tól a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és kötelezte felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 127.000 forint perköltséget, rendelkezett továbbá a le nem rótt 105.980 forint eljárási illeték állam általi viseléséről.

[4] Határozatának tényállásában megállapította, hogy az I. rendű felperes mint adós és néhai szülei mint adóstársak, a II. rendű felperes jogelődei 2008. május 15-én „Kölcsönszerződés magánszemélyek részére lakásvásárlás céljára CHF alapú elszámolással 6 hónapos kamatperiódussal” elnevezésű, ingatlan jelzálogjoggal biztosított kölcsönszerződést kötöttek az alperessel.

[5] A szerződés I.1. pontja értelmében az adósok 9.000.000 forint finanszírozási igénye alapján az alperes 66.990 svájci frank kölcsönt nyújt azzal, hogy a nyilvántartásba vett devizaösszeg a szerződéskötés és a folyósítás időpontja közötti időszak alatt bekövetkező árfolyamváltozásra tekintettel a finanszírozási igényhez képest 15%-kal növelt mértékben kerül megállapításra. A II.1. pont szerint a bank a kölcsönt legfeljebb a finanszírozási igénynek megfelelő forint összegben folyósítja és a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott és a Hirdetményben hivatkozott számlakonverziós deviza vételi árfolyamon kiszámított svájci frank összegben tartja nyilván.

[6] A kölcsön éves kamatlába a folyósítás időpontjában a Hirdetményben megállapított érték, mely a szerződéskötés napjára vonatkozóan tájékoztató jelleggel közölt évi 5,69%. A kamatláb kamatperiódusonként változó. A teljes hiteldíj mutató 6,43% (III.2. és III.6. pontok). A kölcsönt a hitelező a II.3. pontban meghatározott folyósítási feltételek fennállását követő 8 munkanapon belül folyósítja. A folyósítás feltétele – többek között – az adós számlanyitása a banknál.

[7] A III.4. pont értelmében az adós a kölcsön folyósításakor a folyósított kölcsönösszeg után folyósítási jutalékot köteles fizetni, melynek mértéke a szerződés megkötésének időpontjában hatályos hirdetmény szerint 1,5%, de maximum a hirdetményben megjelölt maximált összeg. A IV.5. pont a folyósítási jutalék összegét – tájékoztató jelleggel – 900 svájci frankban rögzítette. A tőke és a kamat adós által havonta fizetendő együttes összege 388,38 svájci frank, amelynek kiszámítása annuitásos módszerrel történik. A futamidő 360 hónap.

[8] A szerződés VII. pontja úgynevezett „CHF kaluzulát” tartalmazott, melynek 1. pontja szerint, ha a CHF HUF árfolyamának nagymértékű változása miatt /legalább 5%-os

változás/ – figyelembe véve az esetleges megváltozott ingatlanpiaci viszonyokat is – a biztosítékul nyújtott ingatlan értéke már nem nyújt a bank számára megfelelő fedezetet, akkor az adós köteles 30 naptári napon belül a bank számára kielégítő pótfedezetet biztosítani. A 2. pontban az adós kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy megértette a banki felvilágosítást arról, hogy a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás, és a kölcsönösszeget ennek ismeretében és tudatában is igénybe kívánja venni, illetve igényli a CHF nyilvántartást.

[9] Az I. rendű felperes 2008. május 27-én 900 svájci franknak megfelelő 138.717 forintot fizetett meg az alperesnek folyósítási jutalék címén.

[10] Az adós és az adóstársak a kölcsönszerződés megkötése napján aláírták a „Tájékoztatás a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” szóló okiratot. Eszerint az I. rendű felperes a devizában történő finanszírozást választotta, így élvezheti a választott deviza piacának előnyeit, ugyanakkor viseli annak kockázatait is. Tudomásul veszi, hogy a bank a folyósított kölcsönösszeget a választott devizanemben tartja nyilván és kötelezettséget vállal arra, hogy a kölcsönt a választott külföldi devizában fizeti vissza. A bank tájékoztatást nyújtott arról is, hogy az I. rendű felperes által választott idegen deviza átváltási aránya – árfolyam – a napi piaci mozgások hatására változhat, ezért felhívta az I. rendű felperes figyelmét, hogy egy esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás/emelkedés az I. rendű felperes részére előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. Arról is tájékoztatta, hogy a finanszírozás előnye, hogy amint a finanszírozás devizanemének forinttal szemben esik az árfolyama, úgy csökken a finanszírozás forint „ellenértéke”: vagyis a tőkeösszeg és kamatai fizetését szolgáló törlesztő részleteket fedező deviza megvásárlása kevesebbe kerül, ahhoz kevesebb forint szükséges, vagyis az ilyen helyzet azt eredményezheti, hogy kevesebbet kell visszafizetni, mint amennyi a kölcsön összege a szerződés megkötésekor kiszámított forint ellenérték alapján elvárt volt. Fordított esetben, ha a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben nő az árfolyama, úgy növekedik a finanszírozás „ellenértéke”: a tőkeösszeg és kamatainak (törlesztő részleteinek) megfizetéséhez ebben az esetben magasabb forint összeg szükséges – tehát ebben az esetben a felvett devizahitel visszafizetéséhez több forintot kell – a megfelelő devizanemre átváltva felhasználni.

[11] Tájékoztatta az alperes az I. rendű felperest arról is, hogy a hitel kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján alakuló elszámoló árak (LIBOR, EURIBOR) határozzák meg. A kamatláb rendszeres időközönként – a megállapodott kamatperiódusoknak megfelelően – változik és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz fog igazodni. A kamatszint a finanszírozás devizanemében többnyire különbözik a forint kamatszintjétől és teljesen más tendenciát követhet. A tájékoztató tartalmazza, hogy a fentiek következtében a bank nem tud felelősséget vállalni arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatt az adósnál adott esetben bekövetkező többletterhet átvállalja, különösen nem vállal kötelezettséget arra, hogy tájékoztassa egy esetlegesen bekövetkező kedvezőtlen változásról. A tájékoztató tartalmazza, hogy az adós a kölcsönszerződésen aláírásával igazolja, hogy a finanszírozásnak a kockázatairól világos

tájékoztatást kapott a kockázati összetevőket ismeri és a hitelt ennek ismeretében is fel kívánja venni.

[12] A felek a szerződést 2011-ben módosították, majd a 2014. évi XL. törvény szerinti elszámolás megtörtént. Az alperes a fizetési kötelezettség adós általi elmulasztása miatt a szerződést azonnali hatállyal felmondta, követelését pedig az alperesi beavatkozóra engedményezte.

[13] Az elsőfokú bíróság határozatának jogi indokolásában először az árfolyamkockázattal kapcsolatos kérelmet vizsgálta rögzítve, hogy a kölcsönszerződés VII.2. pontja nem szól kötelezettségvállalásról, így tisztességtelen sem lehet az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján. Az árfolyamkockázat viselése ugyanis magából a szerződéses konstrukcióból fakad, nem pedig a tájékoztatásból, illetve az annak tudomásulvételéről szóló nyilatkozatból.

[14] A tájékoztatás megfelelőségét ettől függetlenül vizsgálta a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdése, a 6/2013. és 2/2014. Polgári jogegységi határozat, továbbá az EUB döntéseiben meghatározott szempontok alapján. Arra a következtetésre jutott, hogy a tájékoztató egyértelműen jelezte azt a veszélyt, hogy a kedvezőtlen irányú árfolyamváltozás az adóst terheli és a kockázatot is ő viseli. Az alperes kitért arra, hogy a forint leértékelődése a törlesztőrészek növekedésével jár együtt, és a piaci változásokra is felhívta a figyelmet utalva arra, hogy a kockázat realizálódása a felektől független tényező. Kifejezett tájékoztatást kapott az I. rendű felperes arról, hogy a kedvezőtlen árfolyamváltozás előre nem látható és ki nem számítható többletköltséget okoz számára. Az átlagos fogyasztónak ebből a tájékoztatásból értenie kellett a kockázat gazdasági következményét, azaz azt, hogy növekednek a hitelszerződésből eredő fizetési kötelezettségei, ezáltal emelkedik a törlesztőrészlet és a tőketartozás forintban kifejezett összege is. Az „előre nem látható és előre ki nem számítható” költségekre utalás a kockázat korlátlanágát is kifejezi, az árfolyam változását befolyásoló okokat pedig nem volt köteles bemutatni az alperes. A tájékoztatás kellő időben, a szerződést megelőzően történt, a szöveg megértése nem igényelt különös felkészültséget.

[15] Az okiratok tartalmával ellentétes szóbeli tájékoztatást a felperesek nem bizonyítottak. tanúl nem emlékezett az I. rendű felperesre, de tanúvallomása szerint az ügyfeleknek nyújtott tájékoztatásban nem utalt arra, hogy a változásnak felső határa lenne. Maga is deviza alapú kölcsönt vett fel, amelynek feltételeivel tisztában volt.

[16] A szerződés VII.1. pontjának a pótfedezet biztosítására vonatkozó része sem jelenti az árfolyamkockázat korlátozását, a tájékoztatást nem rontja le. Mindezek alapján a kockázatfeltárást megfelelőnek minősítette az elsőfokú bíróság.

[17] A felperesek által támadott további feltételek kapcsán kifejtette, hogy a kölcsön összege nem minősülhet tisztességtelennek, mivel az nem általános szerződési feltétel. Az I.1. és II.1. pontokból ugyanakkor megállapítható, hogy a szerződő felek között devizakölcsön jött létre, a kirovó pénznem svájci frank, a lerovó pedig forint. Az is egyértelmű, hogy a kölcsön összege 9.000.000 forintnak a folyósítás napján meghatározott svájci frank ellenértéke. A szerződés így megfelel az 1/2016. számú Polgári jogegységi határozat követelményeinek is, hiszen a forintösszeg adott, a devizaösszeg pedig a hirdetmény alapján kiszámolható a folyósításkor. Ennek időpontja is meghatározható a II.2. és II.3. pont alapján. Nincs jelentősége annak, hogy a hitelező naponta több árfolyamot alkalmaz, mert a szerződés szempontjából az aktuális árfolyamot kell figyelembe venni.

[18] Kifejtette, hogy az ügyleti kamatot is megfelelően határozza meg a szerződés III.2. pontja. Az adat pusztán azért tájékoztató jellegű, mert a kölcsön változó kamatozása, a folyósítás napján a hirdetményben szereplő kamatmérték lesz irányadó. Az adósnak a 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet által biztosított azon joga, hogy a szerződéskötést megelőzően megismerhesse a teljes futamidőre kiszámított kamatot, csak a szerződés aláírásának időpontjában ismert kamatmérték alkalmazásával lehet biztosított.

[19] A szerződés III.6. pontja egyértelműen rögzíti a THM mértékét is, annak esetleges téves megjelölése pedig a BH2019. 83 számon közzétett eseti döntés szerint nem eredményezheti a szerződés érvénytelenségét.

[20] Alaptalannak ítélte a törlesztőrészlet meghatározatlanságára vonatkozó felperesi állítást is. A IV.3. pont szerint annak összege 388,38 svájci frank, amit az annuitás módszerével határoztak meg. A szerződés így megfelel az 1/2016. Polgári jogegységi határozat követelményeinek.

[21] A folyósítási jutalékkal kapcsolatban arra az álláspontra helyezkedett, hogy az nem a kölcsönszerződés főszolgáltatásának ellenszolgáltatása. A feltétel tisztességtelensége ezért vizsgálható, mégpedig a C-621/17. számú EUB ítélet alapján az átláthatóság, a jóhiszeműség és az egyensúly szempontjai alapján. Az átláthatóság követelményének teljesítéséhez nem csak az szükséges, hogy a folyósítási jutalék összege, annak kiszámítási módja és a teljesítésének időpontja meghatározásra kerüljön a szerződésben, hanem az is, hogy az ellenében kapott szolgáltatás beazonosítható legyen. Ehhez azonban nem szükséges az, hogy a folyósítási jutalék ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék a szerződésben.

[22] A szerződés nem nevesíti ezeket a szolgáltatásokat, a II.3. pont csupán a folyósítás feltételeit rögzíti anélkül, hogy az egyes konkrét tevékenységeket a folyósítási jutalékhoz rendelné. A felsorolásban maga a folyósítási jutalék megfizetése is szerepel, ami

az átlagos fogyasztóban azt a feltételezést kelthette, hogy a folyósítási jutalék nem más, mint a kölcsön folyósításának egyik feltétele. Így a kikötés nem volt átlátható, nem volt tudható, hogy a fogyasztó azt milyen szolgáltatásért fizeti. Utalt arra, hogy a hitelező azzal, hogy rendelkezésre bocsátja a pénzeszeget, semmi mást nem tesz, mint teljesíti a kölcsönszerződésen alapuló szolgáltatási kötelezettségét, nem nyújt olyan többletszolgáltatást, amelyért ellenszolgáltatás, díjazás illethetné meg. Az ellenszolgáltatás nélküli szolgáltatás előírása pedig tisztességtelen, így a kikötés semmis, ezért a folyósítási jutalék a felpereseknek visszajár.

[23] A keresetben megjelölt egyéb érvénytelenségi okokat megalapozatlannak tartotta.

[24] A felperesek fellebbezésükben kérték elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és az alperesnek a keresettel egyező marasztalását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 252. § (2) és (3) bekezdése alapján. Kérték továbbá az alperest másodfokú perköltség megfizetésére kötelezni.

[25] Álláspontjuk szerint az elsőfokú döntés sérti a 93/13. számú EGK Irányelvet, a C-186/16., C -51/17., C-26/13., C-776/19. számú EUB döntéseket, a rPtk. 205. § (1) és (2) bekezdését, a 209. § (1) bekezdését, a 209/A. § (2) bekezdését, a 18/1999. Kormányrendelet 1. § (1) bekezdését, a rHpt. 210. § (1) és (2) bekezdését, és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. Megítélésük szerint az elsőfokú bíróság csak formálisan tett eleget indokolási kötelezettségének, és a bizonyítékokat sem megfelelően értékelte, ezért sérült a rPp. 221. §-a és a 206. § (1) bekezdése.

[26] Az árfolyamkockázattal kapcsolatban az elsőfokú eljárásban kifejtettekre utalva állították, hogy a tájékoztatás nem volt teljes körű, különösen a kockázatból az adósra háruló gazdasági következmények tekintetében. Az „előre nem látható és előre ki nem számítható” árfolyamváltozásra utalás nem azonos a korlátlan kockázatvállalással, különösen a VII.1. pontra figyelemmel, ami az 5%-os változást már nagymértékűnek minősíti, ezért alappal feltételezhatték azt, hogy az előre nem látható és ki nem számolható ingadozás ezen százalékos mértéken belül marad. Hangsúlyozták, hogy a szerződésben a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint ilyen mértékű változás nem is volt várható, hiszen ellenkező esetben további pótfedezet nyújtására nem lettek volna képesek, ami a szerződés felmondását eredményezte volna. A megfogalmazás arra is utalhat, hogy a változás összegét a bank sem ismeri előre, ami összhangban van tanúl tanúvallomásával. A tanú ugyanis maga sem látta át az árfolyamkockázat valódi veszélyét, hiszen ő is devizahitelt vett fel. Ez a tény cáfolja azt is, hogy tanúl részletesen tájékoztatta volna az ügyfeleket az árfolyamváltozás hatásairól, hiszen ha jónak tartotta a konstrukciót, aligha emelte ki az ügylet kockázatait. A tanúvallomás olyan egyedi körülmény, ami miatt más ügyekben született kúriai határozatok nem lehetnek irányadók a perbeli jogvitában.

[27] Összességében hangsúlyozták, hogy a tájékoztató nem rögzíti, hogy a megemelkedett, a fogyasztó számára gazdaságilag nehezen viselhető havi részletekből a pénzügyi intézet kisebb részt tud a folyamatosan emelkedő tőketartozásra elszámolni, ami azzal a veszéllyel jár, hogy az adós nem tudja visszafizetni a tartozását. Utóbb hangsúlyozták azt is, hogy – figyelemmel a C-186/16. számú és a C-609/19 EUB ítéletekben foglaltakra – a tájékoztatás alapján a fogyasztónak meg kell értenie a pénzügyi mechanizmus konkrét működését, ezért a tájékoztatásnak erre részletesen ki kell térnie.

[28] Álláspontjuk szerint a tájékoztatás nem megfelelő időben történt, hiszen a kölcsönszerződés és a kockázatteljesítő nyilatkozat aláírásának napja azonos. A szerződésben szereplő blanketta szöveg nem bizonyítja, hogy a nyilatkozatot a szerződést megelőzően írta alá és ismerte meg az adós. Utaltak a C-51/17. számú EUB ítélet 76. pontjára, és hangsúlyozták, hogy a perbeli szerződést megelőzően nem volt sem deviza alapú, sem egyéb kölcsönszerződésük. Utóbb állították, hogy a különíven szövegezett tájékoztató tartalmát a felperesek csak a kölcsönszerződés aláírását követően ismerték meg, mivel a megbeszélte időponthoz képest később érték oda a kölcsönszerződés megkötésére. Az alperes nem bizonyította ennek ellenkezőjét. Előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményeztek a külön íven szövegezett árfolyamkockázati tájékoztatónak a szerződéssel egyidőben történő aláírása kapcsán.

[29] Fenntartották az I.1., II.1., III.2. és 6., IV.3. és 5. pontok tisztességtelenségére alapított kérelmüket is. Hangsúlyozták, hogy a kölcsönigényük valóban az okiratban rögzített kilencmillió forint volt, de az átszámítás módját a felek nem tárgyalták meg. A 15%-kal növelt összegnek nem felel meg a szerződésben szereplő 66.990 svájci frank, az így meghatározható árfolyam is helytelen. Az sem világos, hogy a szerződésben feltüntetett 388,38 svájci frank összegű törlesztőrészletet milyen kölcsönösszeg és kamat alapján számította ki az alperes. A feltételek meghatározatlanságát támasztja alá az is, hogy az adós által megfizetett folyósítási jutalék összege nem egyezik a kölcsönösszeg 1,5 %-ával. Nem változtat ezen a DH1 törvény árfolyamot érintő módosítása sem.

[30] Álláspontjuk szerint a támadott feltételeket nem külön-külön, hanem összességükben kellett volna vizsgálni, az 1/2016. számú Polgári jogegységi határozat pedig a feltételek tisztességtelensége körében nem hivatkozható.

[31] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte.

[32] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen értékelte megfelelőnek az árfolyamkockázat feltárását, az összhangban van az EUB irányadó döntéseivel. Számos eseti döntést idézett, amelyek ugyancsak világosnak és érthetőnek minősítették a perbelivel megegyező szövegű tájékoztatást. Hangsúlyozta, hogy ha nem lenne átlátható az árfolyamkockázat adós általi viselését előíró szerződési feltétel, az akkor sem minősülne automatikusan tisztességtelennek, hanem meg kellene vizsgálni az irányelv 3. cikk (1)

bekezdésének kritériumait. A perbeli esetben azonban nem állt fenn tisztességtelenséget eredményező egyensúlyhiány.

[33] Az alperes maga is fellebbezett, melyben kérte az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását a folyósítási jutalék tekintetében, és a kereset elutasítását. Kifejtette, hogy a hitelbírálati szakban hitelbírálati díj, a szerződés megkötése és a folyósítás között folyósítási jutalék, azt követően pedig kezelési költség merül fel. A folyósítási jutalék elnevezésből annak rendeltetése egyértelműen meghatározható. A folyósítás minden esetben költséget generál, az ezzel kapcsolatos banki tevékenységeket pedig azonosítható módon tartalmazza a szerződés II.2. és 3. pontja. Ezek a tulajdoni lap lekérése, ellenőrzése, a földhivatali bejegyzési kérelem elkészítése, a biztosítás és a díjmegfizetés ellenőrzése, a bankszámla megnyitása, adminisztrációs, adatfeldolgozási, egyéb kiegészítő tevékenységek, továbbá a pénz bankszámlára történő átutalása, jóváírása. Minderre figyelemmel a kölcsön folyósításával kapcsolatban ténylegesen felmerült, szükséges és indokolt költségei megtérítésére tartott igényt, és nem szolgáltatás nélkül követelt ellenszolgáltatást. Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe azon érvelését, amelyben az üzletszabályzat 10.1. és 2. pontjára, valamint – a folyósítási jutalék mértéke tekintetében – a hirdetményre is utalt. Mindezek alapján a feltétel megfelel az átláthatóság és az egyensúly követelményének is, amit több eseti döntés is megállapított.

[34] A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték a folyósítási jutalék tisztességtelensége körében. Hivatkoztak a C-651/17. számú EUB döntésben és a Kúria Gfv.VII.30.356/2019/11. számú határozatában foglaltakra, továbbá a folyósítási jutalék aránytalanságára.

[35] Az elsőfokú bíróság ítélete az árfolyamkockázatra, valamint a kölcsön és a törlesztőrészek összegére, az ügyleti kamat és a THM meghatározására vonatkozó, továbbá a folyósítási jutalék fizetésével kapcsolatos szerződési feltételeket érintő ítéleti rendelkezéseket meghaladóan – fellebbezés hiányában – a rPp. 258. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedett.

[36] A felperesek és az alperes fellebbezése megalapozatlan.

[37] A felperesek hatályon kívül helyezés iránti kérelmükben alaptalanul hivatkoztak eljárási szabálysértésként a rPp. 221. §-ának és a 206. § (1) bekezdés sérelmére. Az elsőfokú bíróság ugyanis részletesen, a konkrét ügyben felmerült egyedi körülményekre és bizonyítékokra figyelemmel – nem pusztán formálisan – kifejtette jogi álláspontját, reflektált a felek érveire, a felek által indítványozott és az ügy megítélése szempontjából releváns bizonyítást lefolytatta, a bizonyítékokat meggyőződése szerint, kellő részletességgel értékelte. Önmagában a bizonyítékok értékelésének esetleges okszerűtlensége nem vezethet az ítélet hatályon kívül helyezéséhez. A felperesek a fellebbezésükben nem jelöltek meg olyan további bizonyítandó tényt és bizonyítási indítványt sem, ami az rPp. 252. § (3) bekezdése alapján

okot adhatna az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére. Az elsőfokú bíróság tehát eleget tett indokolási kötelezettségének, ítélete a rPp. 221. §-ának és a 206. § (1) bekezdésének megfelel, ezért a felperesek másodlagos fellebbezési kérelme nem foghatott helyt.

[38] Az ítélet megváltoztatása iránti kérelmükben hivatkozott, az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételek világossága és érthetősége körében az elsőfokú bíróság az irányadó jogszabályokat, a Kúria jogegységi határozatait és az EUB értelmező ítéleteit is helyesen alkalmazta, ezért döntésével az ítéltábla maradéktalanul egyetértett, helyes indokaira pusztán utal az rPp. 254. § (3) bekezdése alapján. A fellebbezésben kifejtettetekre figyelemmel az alábbiakra mutat rá.

[39] A perbeli esetben a külön okiratba foglalt, már a címében is a devizában történő finanszírozás kockázataira utaló tájékoztató kellően figyelemfelhívó jellegű, tartalmában pedig teljes mértékben megfelel a jogszabályi követelményeknek, valamint az EUB és a Kúria által meghatározott kritériumoknak. A kockázatteltérő nyilatkozat arra hívta fel az adósok figyelmét, hogy egy esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. Tévesen állítják a felperesek, hogy az „előre nem látható és előre ki nem számítható” többletköltségre utalás nem azonos a korlátlan kockázattal. Ez a megfogalmazás ugyanis – amint azt az elsőfokú bíróság is helyen megállapította – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára azt jelzi, hogy a változás – és ezáltal a tehernövekedés – bármekkora lehet, azt előre jelezni senki nem képes, felső határa nincs. A hetedik bekezdés rögzítette azt is, hogy a bank nem vállalja át a többletterhet, ezzel nyilvánvalóvá tette az adósok számára, hogy a korlátlan kockázatot kizárólag ők viselik.

[40] A szerződés VII.2. pontja ezzel összhangban arra hívja fel a figyelmet, hogy nem csak jelentéktelen változás és tehernövekedés képzelhető el, hanem olyan mértékű, ami már súlyos gazdasági következményekkel járhat az adósokra nézve. Ez megfelel az EUB ítéletei nyomán kialakult újabb bírói gyakorlatnak, ami annak tulajdonít kiemelkedő jelentőséget, hogy a tájékoztatásból az átlagos fogyasztó számára világosan és egyértelműen kitűnik-e, hogy gazdasági helyzetét rendkívül súlyosan érintheti az árfolyamkockázat (BH2021. 141. számú döntés).

[41] Nem jelenti a kockázat korlátozását az sem, hogy a VII.1. pont nagymértékűnek minősíti az 5%-os változást. Ezen rendelkezés ugyanis a pótfedezet nyújtására vonatkozik, és éppen arra hívja fel az adósok figyelmét, hogy a terhek olyan mértékben is megnőhetnek, hogy a zálogjoggal terhelt ingatlan már nem nyújt kellő biztosítékot a kölcsön visszafizetésére. Nincs jelentősége ebből a szempontból annak, hogy az adósok képesek lettek volna-e további biztosíték nyújtására.

[42] Nem releváns a felpereseknek az EUB C-186/18. számú és C-609/19. számú ítéleteivel összefüggésben az árfolyamkockázat gazdasági következményei körében a

pénzügyi mechanizmus konkrét működésének, elemeinek bemutatása kapcsán kifejtett részletes hivatkozása. Az EUB határozatai ugyanis olyan elvárást nem fogalmaztak meg, miszerint az árfolyamkockázatnak a fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeiről való tájékoztatásnak konkrét adatokat, számítást, illetve az árfolyam várható alakulásának okait, annak részletes bemutatását is tartalmaznia kellene. Ha a tájékoztatásból az árfolyamkockázat mibenléte és annak gazdasági következményei világosan és egyértelműen felismerhetők – ahogyan a fentiek értelmében jelen esetben is –, szükségtelen a felperesek által hivatkozottaknak a fogyasztó számára történő ismertetése (Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9.).

[43] Az ítéltábla figyelemmel volt arra is, hogy a Kúria a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatában értelmezte a pénzügyi intézménytől kapott megfelelő tájékoztatás szempontjait az EUB C-26/13., C-186/16., C-51/17., C-776/19. - C-782/19., C-227/18. számú ítéleteiben foglaltak alapján, és rögzítette, hogy a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet. A fentiek értelmében az alperes tájékoztatója egyértelműen kitér a forint árfolyamának kedvezőtlen változására és ezáltal a fogyasztó fizetési kötelezettségének jelentős mértékű megemelkedésének lehetőségére.

[44] Kiemeli az ítéltábla azt is, hogy az alperes tájékoztatóját a Kúria több esetben – a fenti Jpe. határozatot követően is – vizsgálta, és megállapította annak a fent rögzített elveknek való megfelelését (Kúria Gfv.VII.30.371/2020/7., Gfv.VI.30.458/2021/5., Gfv.VI.30.364/2021/4. Gfv.VI.30.462/2022/8.)

[45] Helytállóan értékelte az elsőfokú bíróság tanúl tanúvallomását is. Mivel az alperes a 2/2014. Polgári jogegységi határozat értelmében őt terhelő bizonyításnak eleget tett, a vallomásnak csak az esetlegesen eltérő tartalmú szóbeli tájékoztatás körében lehetett volna jelentősége, amelynek bizonyítása a felperesek terhére esett. A tanú azonban a perbeli ügyletre nem emlékezett, általánosságban pedig határozottan tagadta, hogy a kockázatot korlátozotttnak mondta volna (23. sorszámú jegyzőkönyv, 3. oldal 5. bekezdése). Nincs jelentősége annak, hogy a tanú maga is deviza alapú kölcsönszerződést kötött, hiszen egy ilyen szerződés megkötése önmagában nem jelenti azt, hogy az adós ne lenne tisztában az árfolyamkockázat mibenlétével. Hangsúlyozta a tanú, hogy átlátta a devizahitelezés lényegét, az pedig, hogy ilyen mértékű változásra nem számított, nem bír relevanciával, hiszen a lehetséges változás mértékéről ő maga sem adott tájékoztatást az I. rendű felperesnek, és ilyenre a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 3. pontja értelmében a hitelező nem is volt köteles.

[46] Megalapozatlanul hivatkoznak a felperesek fellebbezésükben arra, hogy a tájékoztatást nem kellő időben nyújtotta az alperes. Ekörben az ítéltábla elsősorban annak tulajdonított jelentőséget, hogy a felperesek a nem kellő időben történő tájékoztatáson alapuló tisztességtelenségre kizárólag a fellebbezésükben hivatkoztak. Először arra, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat és a szerződés aláírására ugyanazon a napon került sor, majd a 2023. szeptember 1-én kelt beadványukban állították, hogy a külön íven szövegezett tájékoztató tartalmát csak a kölcsönszerződés aláírása után ismerhették meg. Utóbbi tényállítás nyilvánvalóan nem az elsőfokú ítélet meghozatalát követően jutott a fellebbező fél tudomására, ezért azt a rPp. 235. § (1) bekezdése értelmében az ítéltábla figyelmen kívül hagyta. Jelentősége van annak is, hogy az I. rendű felperes személyes meghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot és a szerződést is elolvasta, azok tartalmával tisztában volt, lehetősége volt kérdezni az ügyintézőtől, aki tájékoztatta az árfolyamkockázatról (17.P.20.563/2019/17. sorszámu jegyzőkönyv 6. oldal 2., 4. és 8. bekezdés), a kellő időben történő tájékoztatás hiányát tehát nem sérelmezte.

[47] Az ítéltábla figyelembe vette, hogy a kellő időben történő tájékoztatás vizsgálati szempontjait illetően a Kúria több esetben állást foglalt (Gfv.VII.30.286/2020/4., Gfv.VII.30.467/2020/9.). Nem vitásan a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatának tisztességtelensége körében vizsgálandó, hogy a tájékoztatásra olyan időben került-e sor, amely a fogyasztó számára lehetővé tette a tájékoztatásban foglaltak kellő megfontolását – erre az EUB is több határozatában rámutatott. A kellő idő objektíve azonban nem határozható meg sem jogszabály előírása, sem a bírói gyakorlat alapján, ezért mindig az ügy egyedi körülményei alapján kell állást foglalni arról, hogy döntéshozatal megfelelő tájékoztatás alapján történt-e (Gfv.VII.30.286/2020/4.). A fentiek értelmében az ítéltábla megállapította, hogy a rendelkezésre álló adatok szerint a perbeli tájékoztatás megfelelt a felperesek által hivatkozott C-51/17. számú ítélet 76. pontjában meghatározott követelményeknek, az adósoknak lehetőségük volt a szerződés megkötése előtt a szerződés összes feltételének megismerésére, kérdések feltételére.

[48] Ekörben tér ki az ítéltábla arra, hogy a felpereseknek az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét megalapozatlannak tartotta. A 93/13/EGK Irányelvet az árfolyamkockázattal összefüggő kellő időben történő tájékoztatás körében az EUB több ítéletében is értelmezte már (C-26/13. 67. és 70. pontok, C-186/16. 48. pont, C-126/17. 34. pont, C-51/17. 76. pont – ahogyan arra felperesek is hivatkoztak). Az EUMSZ 267. cikke értelmében az eljárás során a tagállami bíróság az előtte folyamatban lévő jogvitában alkalmazandó valamely uniós jogi rendelkezés értelmezésére vagy érvényességére vonatkozóan intézhet kérdést az EUB-hoz, ezzel szemben a felperesek kérdése az Irányelv alapján kialakult kúriai gyakorlat értelmezésére irányul. Ahogyan azt a fentiekben is rögzítette az ítéltábla, a kellő időben történő tájékoztatás mindig az ügy egyedi körülményei alapján állapítható meg. Minderre figyelemmel ekörben az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése szükségtelen.

[49] A fentiekre figyelemmel az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az adósok nem pusztán az árfolyamkockázat tényéről és mibenlétéről, hanem annak jelentőségéről, lehetséges súlyos gazdasági következményeiről is kellő időben, megfelelő tartalmú tájékoztatást kaptak, ezért a kockázat adósok általi viselését előíró

szerződési feltételeket helytállóan minősítette világosnak és érthetőnek, tisztességtelenségük így nem volt vizsgálható.

[50] Alaptalanul támadja a fellebbezés az elsőfokú bíróság ítéletének a kölcsön összegére, az ügyleti kamatra, a THM-re, valamint a törlesztőrészekre vonatkozó feltételeit (I.1., II.1., III.2., III.6., IV.3. pontok) is. Az ítéltábla ebben a körben is osztja az elsőfokú bíróság érveit, azokra megismétlésük nélkül utal. Ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az ekörben vitatott szerződéses rendelkezések egyedi – és nem általános – szerződési feltételek, amelyek tisztességtelenségének vizsgálata a rPtk. 209. § (4) bekezdése értelmében kizárt. Mind a kölcsön devizaösszege, mind az adósok által fizetendő törlesztőrészek összege kiszámolható a szerződésből, így a szerződés megfelel az 1/2016. Polgári jogegységi határozat és a C-227/18. számú végzés követelményeinek. Mivel utóbbi határozat kifejezetten a kiszámíthatóságot teszi az átláthatóság feltételévé, nem volt akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság az rHpt. 213. §-a értelmezése körében született jogegységi határozatra a feltételek tisztességtelenségének vizsgálata körében hivatkozzon. A szerződés egyértelműen rögzíti a kamat és a THM mértékét is. Előbbi pusztán azért „tájékoztató jellegű”, mert az adós fizetési kötelezettsége nem a szerződés megkötésekor, hanem a folyósításkor keletkezik, amikor viszont már a folyósítás időpontjában a hirdetményben megállapított érték lesz irányadó.

[51] A felperesek ezen feltételek kapcsán pusztán arra hivatkoztak a fellebbezésükben, hogy a szerződésben rögzített módszerrel elvégzett számítás a kölcsön, a törlesztőrészek és a folyósítási jutalék összege tekintetében nem a hitelező által meghatározott eredményre vezet. Ez azonban nem a szerződési feltételek átláthatóságának – és így tisztességtelenségének –, hanem a szerződés teljesítésének, a felek közötti elszámolásnak a kérdése, így a perben jelentősége nem lehetett.

[52] Megalapozatlan az alperes fellebbezése is a folyósítási jutaléokra vonatkozó feltétel kapcsán.

[53] Az elsőfokú bíróság helytállóan hivatkozott az EUB C-621/17. számú ítéletére, melynek értelmében három követelmény – az átláthatóság, a jóhiszeműség és az egyensúly – teljesülése esetén minősül tisztességesnek a kikötés.

[54] Az átláthatóság világos és érthető megfogalmazást jelent. Az EUB döntése hangsúlyozza, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben foglalt egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételekben, amelyek a fogyasztót terhelő kezelési költség és folyósítási jutalék összegét, azok kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék. Ha a folyósítási jutalék ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások egyértelmű beazonosítását nem teszi lehetővé a szerződés, a felek szerződésből eredő

jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményeivel ellentétben. A beazonosítható szolgáltatás nélküli díjfizetési kötelezettség előírása abban az esetben nem átlátható, ha nem tudható, hogy azt miért kell fizetnie a fogyasztónak. Az EUB fenti ítéletének 43. pontja értelmében annak van jelentősége, hogy a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege a teljes egészében tekintett szerződésből észszerűen érthető vagy levezethető-e. Ezenkívül a fogyasztónak képesnek kell lennie annak ellenőrzésére is, hogy nincs-e átfedés a különböző költségek, vagy az azok ellenében nyújtott szolgáltatások között.

[55] Helytállóan hivatkozott fellebbezésében az alperes arra, hogy a szerződés II.3. pontja felsorolja azokat a szolgáltatásokat, a folyósítás kapcsán felmerülő költségeket, amelyek ellentételezésére a folyósítási jutalék szolgál. Megállapítható, hogy a szerződés teljesítésének ezen szakaszában a hitelezőnek költségei merülnek fel a tulajdoni lap lekérésével és ellenőrzésével, a földhivatali bejegyzési kérelem előkészítésével, a biztosítási díjfizetés ellenőrzésével, a bankszámlanyitással, a kapcsolódó adminisztrációs tevékenységekkel és a kölcsön átutalásával, jóváírásával kapcsolatban. A szerződés tartalmából nem lehet kétséges az átlagos fogyasztó számára, hogy a folyósítási jutalék ezen tevékenységek és szolgáltatások ellenében fizetendő.

[56] Az ítéltábla álláspontja szerint azonban a jóhiszeműség követelményével ellentétben a fogyasztó kárára jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a folyósítási jutaléknak a devizában és a tőkeösszeg százalékában meghatározott mértéke. A folyósítás során végzett tevékenységek ugyanis függetlenek a kölcsön összegétől, egyes költségek kifejezetten meghatározhatók, ezért a folyósítási jutaléknak a tőkéhez mért százalékos meghatározása eleve sérti az átláthatóság követelményét. Ugyancsak az átláthatóság sérelmét okozza, hogy a folyósítási jutalékot a szerződés devizában állapítja meg, hiszen a folyósítás során felmerülő egyes költségek forintban kifejezetten meghatározhatók. Minderre figyelemmel a felperesek alappal hivatkoztak a folyósítási jutalék aránytalanságára, ezáltal annak tisztességtelenségére.

[57] Minderre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit a fenti kiegészítéssel helybenhagyta.

[58] A felperesek fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a rPp. 78. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelesek a jogi képviselővel eljáró alperes és alperesi beavatkozó másodfokú perköltségének megfizetésére, melynek összegét a jogi képviselő által kifejtett tevékenység figyelembevételével mérlegeléssel, a másodfokú eljárás kisebb munkaterhe alapján állapította meg az ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (2), (5) és (6) bekezdései szerint az alperes javára 50.000 forint + 13.500. forint áfa, azaz összesen 63.500 forintban, az alperesi beavatkozó javára 10.000 forint + 2.700 forint áfa, összesen 12.700 forintban. A perköltség körében figyelembe veendő továbbá a Kúria által az alperes javára megállapított 63.500 forint, és az alperesi beavatkozó javára megállapított 31.750 forint, így alperes összes perköltsége 127.000 forint, az alperesi beavatkozó összes perköltsége 44.450 forint.

[59] Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a rPp. 78. § (1) bekezdése szerint köteles megfizetni a felpereseknek ekörben felmerülő másodfokú perköltségét, amelynek mértékét az ítéltábla az IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései alapján a jogi képviselő által kifejtett tevékenység figyelembevételével mérlegeléssel 10.000 forint + 2.700 forint áfában összesen 12.700 forintban állapította meg.

[60] A másodfokú eljárásban felmerülő perköltségek összevetése alapján a felperesek kötelesek egyetemlegesen megfizetni az alperesnek 114.300 forint, és az alperesi beavatkozónak 44.450 forint perköltséget.

[61] A felperesek költségmentessége folytán meg nem fizetett, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46. § (1) bekezdésének megfelelő fellebbezési eljárási illetéket, és a Kúria által megállapított felülvizsgálati eljárási illetéket a felperesek sikertelen fellebbezésére tekintettel az állam viseli a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján.

Budapest, 2023. szeptember 6.

Dr. Buglyó Gabriella s.k.

a tanács elnöke

Dr. Sági Zsuzsanna s.k.

Dr. Benedek Szabolcs s.k.

előadó bíró

bíró